

MAIN CONTENTS

1
An ninh nguồn nước Mekong: những nguyên nhân, thách thức, tác động

An ninh nguồn nước Mekong: những thách thức, cơ hội và chia sẻ kinh nghiệm báo chí

1. Các vấn đề an ninh nguồn nước Mekong

1.1. An ninh nguồn nước là gì?

An ninh nguồn nước không đơn thuần là việc “tiếp cận được với nguồn nước một cách phù hợp” – mà là tiếp cận bền vững với nước một cách phù hợp về lượng và đạt yêu cầu về chất để đáp ứng nhu cầu sinh tồn, sản xuất, phát triển kinh tế xã hội và bảo vệ các hệ sinh thái. (UN-Water, 2013)

- An ninh nguồn nước là tổng hòa mối quan hệ giữa quyền con người, sản xuất lương thực và năng lượng, bảo tồn đa dạng sinh học và ổn định xã hội và chính trị
- An ninh nguồn nước là yếu tố trung tâm để đạt được ý nghĩa rộng lớn hơn về an ninh, bền vững, phát triển và vấn đề con người.
- Có nhiều yếu tố tác động tới an ninh nguồn nước.

1. Các vấn đề an ninh nguồn nước Mekong

1.1. An ninh nguồn nước là gì?

1.2. An ninh nguồn nước và sông Mekong

Duy trì an ninh nguồn nước cần phải xét đến tính đa chiều:

QUẢN TRỊ TỐT

Các chế định luật pháp, thể chế, cơ sở hạ tầng và năng lực phù hợp

HỢP TÁC LIÊN QUỐC GIA

Thảo luận và điều phối hành động để đáp ứng các mối quan tâm khác biệt và cạnh tranh nhằm đạt được lợi ích chung

ỔN ĐỊNH HÒA BÌNH VÀ CHÍNH TRỊ

Tránh hệ lụy tiêu cực và xung đột về nước

TÁC ĐỘNG XUYÊN BIÊN GIỚI

Đánh giá tác động môi trường xuyên biên giới và tác động kinh tế xã hội cần được thực hiện và tham vấn các động đồng bị ảnh hưởng

1. Các vấn đề an ninh nguồn nước Mekong

1.1. An ninh nguồn nước là gì?

1.2. An ninh nguồn nước và sông Mekong

1.3. An ninh nguồn nước Mekong bị đe dọa

Nguyên nhân trực tiếp:

- Các đập thủy điện dòng chính Mekong và các dự án chuyển nước: lưu lượng dòng chảy, nhiệt độ nước, tập tính di cư của cá, lượng phù sa lắng đọng

→ Các đập thủy điện Mekong hủy hoại “nước có chất lượng” làm ảnh hưởng đến sinh kế người dân, phát triển kinh tế xã hội và duy trì các hệ sinh thái.

1. Các vấn đề an ninh nguồn nước Mekong

1.1. An ninh nguồn nước là gì?

1.2. An ninh nguồn nước và sông Mekong

1.3. An ninh nguồn nước Mekong bị đe dọa

Nguyên nhân trực tiếp:

- Các đập thủy điện dòng chính Mekong và các dự án chuyển nước:

- Biến đổi khí hậu: hạn hán và nước biển dâng → xâm nhập mặn

→ Thảm họa/tác động “kép” các đập thủy điện Mekong trong mối liên hệ với thiên tai (hạn hán)

1. Các vấn đề an ninh nguồn nước Mekong

1.3. An ninh nguồn nước Mekong bị đe dọa

Nguyên nhân trực tiếp:

- Các đập thủy điện dòng chính Mekong và các dự án chuyển nước
- Biến đổi khí hậu: hạn hán và nước biển dâng → xâm nhập mặn.

Khai thác cát → ảnh hưởng nặng nề đến môi trường địa phương và các hệ sinh thái.

Khai thác nước ngầm do các công ty và hộ gia đình

1. Các vấn đề an ninh nguồn nước

1.3. An ninh nguồn nước Mekong bị đe dọa

Các mối đe dọa đối với an ninh nguồn nước Mekong tại ĐBSCL:

- Chất lượng nước không đảm bảo để duy trì sinh kế người dân, an ninh lương thực và bảo tồn đa dạng sinh học.
- Suy giảm dòng chảy tại hạ lưu do các đập thủy điện dẫn đến gia tăng ô nhiễm và nhiễm mặn
- ĐBSCL là nạn nhân ở hạ lưu do toan tính sai lầm ở thượng lưu: sạt lở do sụt lún đất từ việc phát triển thủy điện và khai thác nước ngầm quá mức
- Di cư trong nước và di cư xuyên quốc gia, bất ổn xã hội và chính trị.

1. Các vấn đề an ninh nguồn nước Mekong

1.3. An ninh nguồn nước Mekong bị đe dọa

Các mối đe dọa đối với an ninh nguồn nước Mekong tại ĐBSCL:

- Chất lượng nước không đảm bảo để duy trì sinh kế người dân, an ninh lương thực và bảo tồn đa dạng sinh học.

2006: Sông Hậu chờ đầy phù sa và dinh dưỡng

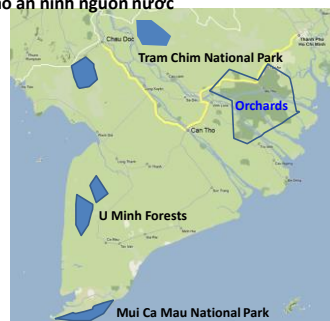
2016: Sông Hậu không còn nhiều phù sa

1. Các vấn đề an ninh nguồn nước Mekong

2. ĐBSCL trước nguy cơ tan rã: Lối thoát cuối cùng?

Tự thích nghi để đảm bảo an ninh nguồn nước

- Xem xét lại bài toán đánh đổi nào phù hợp nhằm đảm bảo mục tiêu an ninh nguồn nước.
- Phục hồi lại độ che phủ của rừng và phát triển miệt vườn.

1. Các vấn đề an ninh nguồn nước Mekong

2. ĐBSCL trước nguy cơ tan rã: Lối thoát cuối cùng?

Tự thích nghi để đảm bảo an ninh nguồn nước

- Xem xét lại bài toán đánh đổi nào phù hợp nhằm đảm bảo mục tiêu an ninh nguồn nước.
- Phục hồi lại độ che phủ của rừng và phát triển miệt vườn.
- Đô thị hóa thông minh và phát triển các thành phố thích ứng BĐKH
- Thúc đẩy sản xuất nông nghiệp công nghệ cao
- “Xã hội hóa” an ninh nguồn nước: trao quyền cho các bên liên quan nhằm thúc đẩy trách nhiệm trong vấn đề bảo vệ nguồn nước và khai thác bền vững tài nguyên nước.
- Dừng khai thác cát và khai thác nước ngầm thiếu kiểm soát.

Định vị vai trò và chức năng của báo chí trong vấn đề khủng hoảng nước ở khu vực Mekong

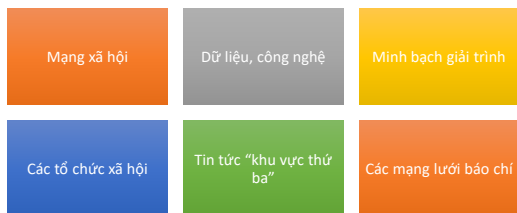
Báo chí/Thông tin Môi trường: Những thách thức

Sự quan tâm: Biên tập viên, công chúng	Ngân sách	Niềm tin
Sự thiên vị	Kỹ năng, kiến thức	Giới hạn từ phía Chính phủ
An toàn	PR	Khu vực hóa

Adam Hunt – MPE / Mekong Matters / Earth Journalism Network / Internews

Các cơ hội

Adam Hunt – Mekong Matters / Earth Journalism Network / Internews

Các nhà báo viết bởi vì chúng ta:

- Tha thiết những câu chuyện hấp dẫn
- Tin vào sự quan tâm của công chúng về tự nhiên, công lý, hòa bình, trách nhiệm
- Tò mò, ham học hỏi
- Mong mỏi sự thật
- “Thăm” muốn góp phần bảo vệ hành tinh

Báo chí tạo nên tác động:

- Dừng các dự án tiêu cực (VD: Myitsone)
- Thúc giục chính phủ xem xét các tác động lên môi trường/cộng đồng (VD: Đặc khu kinh tế Tak/Chiang Khong)
- Thu hút sự chú ý toàn cầu (VD: cá heo)
- Hỗ trợ các nhà VDCC, chính phủ, doanh nghiệp (VD: Digest)
- Thúc đẩy thông tin phân biệt
- Mang đến SỰ THẬT, TRÁCH NHIỆM, SỰ THAY ĐỔI

- Tính kịp thời
- Tính mới lạ
- Tính liên quan
- Tầm ảnh hưởng
- Xung đột
- Cảm xúc
- Hậu quả

Trong một thế giới tràn ngập thông tin, chúng ta cần hướng đến thông tin có có sức hút

Phải chăng chỉ là câu chuyện môi trường?

Không nên bị bó hẹp. Tất cả các vấn đề nêu trên đều có liên hệ với rất nhiều chủ đề!

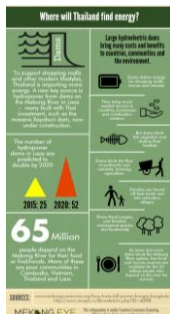

Liên quan ra sao?

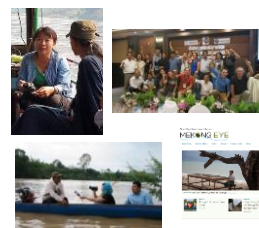
Hãy biến thành câu chuyện “của độc giả” (và hãy sẵn sàng chia sẻ trên mạng xã hội)

Đập thủy điện Xayaburi của Lào – Mối đe dọa đối với ngư dân, nông dân

Infographic thể hiện mức tiêu thụ năng lượng tại các trung tâm mua sắm xa xỉ ở thủ đô Bangkok (Thái Lan) vượt xa các địa phương

Bạn có các đồng minh và các tài nguyên!

- Các mạng lưới
- Hội thảo/Điện đã
- Tài trợ, học bổng
- Các đồng minh báo chí
- Các NGO khu vực và mạng XH
- NGOs, tự do thông tin

Thank you ahunt@internews.org

